

توطئه امپراتوری در قامت جمهوری خواهی

۶ فروردین ۱۴۰۳ ساعت ۵:۳۳

زمزمه جمهوری طلبی یک مرتبه به گوش‌ها می‌رسد و سردار سپه عاشق مقام سلطنت و فعال مایشاء، جمهوری خواه می‌شود و مستبدان شاه‌پرست بیش از میلیون جمهوری خواه حقیقی، سنگ جمهوری طلبی را به سینه می‌زنند و علنی دیده می‌شود از سفارت انگلیس-که هر چه هست امپراتوری است-تبلیغات جمهوری تراوش می‌کند.

بعد از کودتای سوم اسفند ۱۲۹۹ و قدرت گرفتن رضاخان برای خلع احمدشاه و پایان سلطنت قاجار، نقشه‌هایی توسط انگلستان و با سردمداری رضاخان کشیده شد. در این راستا کم‌کم زمزمه‌های جمهوری خواهی در کشور شنیده می‌شد. این مساله که به صورت جنبشی به ظاهر خودجوش خود را نمایان می‌کرد، درحالی شروع به رشد کرده که کشور ترکیه در همسایگی ایران به تازگی به حکومت جمهوری تبدیل شده بود. انگلستان تصمیم داشت با برقراری حکومت جمهوری، به سلطنت قاجار خاتمه دهد و رضاخان را در قامت رئیس جمهور مردم ایران، حاکم علی‌الاطلاق بر مردم گرداند؛ توطئه‌ای که با هوشیاری روشنفکران و رهبران مذهبی از جمله سیدحسن مدرس و با پشتیبانی مردم خنثی و درنهایت رضاخان مجبور شد پایان جمهوری خواهی را در ایران اعلام کند. نکته‌ای که نشان از اهداف پشت‌پرده رضاخان دارد این است که تمام افرادی که با جمهوری فرمایشی او مخالفت کردند، یا از میان رفتند یا به انزوا کشیده شدند که از جمله آنها می‌توان به میرزاده عشقی اشاره کرد. میرزاده که صاحب امتیاز نشریه «قرن بیستم» بود همزمان با جریان جمهوری خواهی رضاخانی، مقالاتی را در نشریه خود نوشته و منتشر کرد که زمینه‌ساز ترور او توسط نیروهای شهربانی رضاخان شد. وی در صفحه اول نشریه خود کاریکاتوری را نمایش داد که مردی سوار بر خر درحال خوردن شیره بود و چنین توضیح داد که «جناب جمبول (=انگلیس) بر خر جمهوری سوار شده، شیره ملت را مکیده و می‌خواهد به سر ما شیره بمالد.» و همچنین عکس تابوتی که زیر آن نوشته شده بود «جنازه مرحوم جمهوری قلابی» و «آه که جمهوری ما شد فنا/ پیرهن لاشخوران شد قبا». این مطالب که ضربه‌ای سهمگین بر طرح جمهوری خواهی رضاخان وارد کرد موجب شد میرزاده ۳۱ ساله در منزل خود ترور شود. با دعوت سیدحسن مدرس برای تشییع پیکر او جمعیتی بالغ بر ۳۰ هزار نفر حاضر شدند و از مسجد سپهسالار تا ابن بابویه او را مشایعت کردند. این مساله که جمهوری خواهی رضاخان طرحی وابسته به انگلستان است توسط افراد مختلف فهمیده و اشاره شده است؛ از جمله یحیی دولت‌آبادی که چنین می‌نویسد: «زمزمه جمهوری طلبی یک مرتبه به گوش‌ها می‌رسد و سردار سپه عاشق مقام سلطنت و فعال مایشاء، جمهوری خواه می‌شود و مستبدان شاه‌پرست بیش از میلیون جمهوری خواه حقیقی، سنگ جمهوری طلبی را به سینه می‌زنند و علنی دیده می‌شود از سفارت انگلیس-که هر چه هست امپراتوری است-تبلیغات جمهوری تراوش می‌کند و از سفارت روس بلشویک، که غیر از جمهوریت چیزی نیست، هر چه شنیده می‌شود، برضد این جمهوریت است و فاش به همه کس می‌گویند این مقدمه سلطنت استبدادی و لغو کردن قانون اساسی است.»

منبع: ایرج کیا ، ایران از کودتای سوم اسفند ۱۲۹۹ تا سقوط رضاشاه، تهران، پردیس دانش، ۱۳۹۴، ص ۱۲۳

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/49026/خواهی-جمهوری-قامت-امپراتوری-توطئه>